

Beata Kuboková

Abstrakt

Tytuł wystąpienia: *Vlast a její příležitostné modifikace jako fenomén české národní identity*

Přednáška bude sledovat, jak se vyvíjela slova významového okruhu *vlast*. Původně 'objekt vládnutí', v starší češtině také 'země', 'sídlo'. V době renesanční nastala změna středověkého pojmu *vlasti*, vytvářelo se vlastenectví zdůrazňující prvky obecné a nadtřídní. Významným pojetím je pak *vlast* jako objekt metafyzické touhy v díle J. A. Komenského „Kšaft umírající matky jednoty bratrské“. V době probuzenské působí dvojí pojetí *vlasti*. Romantismus chápe vlast pateticky jako velké společenství generací (*Vaterland*). Idylický *biedermeier* chápe ji sentimentálně jako rodný kout, s nímž jsme spojeni citovými svazky (*Heimat*). Pro tuto představu si obrozenství přizpůsobuje slovo *dědina* (původně 'dědictví, statek), potom 'území', později – v 2. polovině XIX. stol. obecně 'vesnice'. Toto pojetí se projevuje hlavně v „Rukopisech“, kde *vlast* znamená 'kraj, země'. K. H. Mácha, u něhož se prolíná dvojí pojetí vlasti – rodné země i individuálního fatamorganického cíle jeho pouti („Zem, která sluje vlastí mou, však vlastí mou ach není!“) – nerozlišuje mezi slovy 'vlast – otčina – dědina. Vedle těchto tří slov se v době obrozené vyskytují i výrazy jiné: vlivem polštiny se objevuje slovo *otczyzna*. Koncem let 40. pak přichází z jazyků jihoslovanských slovo *domovina*. Referát se bude rovněž týkat pojetí *domova* jako 'vlasti' v písni „Kde domov můj“, pozdější národní hymně. Referentka, kromě J. A. Komenského a K. H. Máchy, se bude soustředit na individuální pojetí *vlasti* B. Smetany v jeho hudebním cyklu „Má vlast“, který je obohacen mnohými skladatelovými komentáři na téma české přírody a národního bájesloví. Na zřetel budou rovněž brány vzpomínky současníků v době největších národních traumat tzv. Mnichovské dohody a invaze vojsk socialistického bloku v srpnu 1968 r., brutálně končícího Pražské jaro.